Posudek magisterské diplomové práce

Název práce: Vybraná emocionální terminologie slovanských a západogermánských jazyků - porovnání v etymologické perspektivě

Studijní obor: Obecná jazykověda
Autor/ka práce: Tetiana Ieremenko
Vedoucí práce: prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.
Oponent/ka: Mgr. Kristýna Dufková, Ph.D.

Předkládaná práce je hodnocena

1. Z hlediska obsahového záměru, naplnění zadání a zpracování předepsané literatury

   dobře

2. Z hlediska požadavků na jazykovou správnost (pravopisné a jiné jazykové chyby)

   dobře

3. Z hlediska požadavků na formální úpravu, požadovaný rozsah, dodržování citačních norem, odkazy a bibliografii

   velmi dobře

4. Připomínky, náměty, otázky k rozpravě:

Diplomantka se zabývala popisem povahy emocí, stručně popsala vývoj slovanských a západogermánských jazyků, stručněji kodifikací jednotlivých jazyků a poté se zabývala etymologickým výkladem slov, kterými se vybrané emoce a emoční stavy v jednotlivých jazycích popisují.
Struktura anotace práce je mírně problematická, diplomantka anotaci končí informací o "prvním dílu". (Bylo by snad lépe postupovat systematicky.)

Práce samotná se skládá ze tří částí, které by spíše mohly fungovat jako základy samostatných prací. Pro příště doporučuji kapitoly provázat.

V úvodu diplomantka píše, že "První kapitola podává stručný přehled o zkoumání emocí v jazyce či ve filologii obecně." - tato kapitola však v práci zcela chybí. Vlastní tělo práce začíná až kapitolou Emoce v psychologii.

Práci obsahově zajímavou znehodnocují nepřesnosti, vágnost, nedůslednost, nepřesná terminologie, interference, nepřirozené vazby slov aj.
Přesto práci doporučuji k obhajobě.

Níže nabízím výběr s komentáři, které snad diplomantce při její další práci pomohou:

Vyskytuje se vágnost a nedůslednost, která by v práci tohoto druhu neměla být přítomna:

str. 17: "hodně psychologů tuto skutečnost uvádí a různými způsoby interpretuje obsah tohoto pojmu." - kdo je 'hodně psychologů'?
str. 17: "hodně vědců považuje emoce za příčinu změn (…)" - totéž
str. 24: "(…) do jihoslovanských jazyků patří srbština, chorvatština, slovinština, bulharština, makedonština a církevní slovanština čili zaniklá staroslovanština (…)" - výčet není úplný
str. 24: "Gramatický význam se ve slovanských jazycích vyjadřuje skloňováním s možností sedmi pádů v singuláru a plurálu a také třemi pádovými tvary v duálu." - neplatí pro všechny slovanské jazyky
str. 26: "Ruský spisovný jazyk má hodně společných tradic s jazykem ukrajinským (…)" - slovo tradice nepoužijeme v tomto kontextu
str. 27: "Pro západoslovanské jazyky je charakteristický stálý přízvuk. Čeština, slovenština, jižní kašubština mají přízvuk na počátku slova a v polštině a východní slovenštině se přízvuk nachází na předposlední slabice (…)" - mluvíte tedy o spisovných jazycích (čeština, polština aj.), nebo o dialektech, jak naznačujete adjektivem východní a jižní (např. východní slovenština)?
str. 28: "Latina vytlačila staroslovanské písmo." - latina není latinka
str. 28: "Co se týká nářečí českého jazyka, ta se především dělí na českou skupinu a na moravskou skupinu různých nářečí." - nepřesné, základní jsou 4 nářeční skupiny
str. 28-29: "Obecná hovorová čeština je základem každodenního mluveného jazyka, odlišuje se od standardní spisovné češtiny jako jazyka úředního, užívaného v právním, úředním i vzdělávacím systému (…)" - myslíte tedy obecnou češtinu (nespisovná), nebo hovorovou češtinu (spisovná)?
str. 31: "V důsledku interakce jihoslovanských jazyků s domorodými a nedomorodými jazyky se zformovaly obecné balkánské rysy týkající se především specifika gramatiky (…)" - toto je pravda jen u některých jihoslovanských jazyků
str. 31: "(bulh., mak., srb. syn (син) < *synъ, syla (сила) < *sila)" - proč je zde син a сила přepsáno s y?
str. 31: "Mezi jihoslovanskými jazyky se vyděluje také bosenština, jde však v podstatě o úřední název varianty srbochorvatštiny v Republice Bosna a Hercegovina." - potřeba citovat novější zdroj
str. 32: "Srbština a chorvatština spolu sdílí obrovské množství společných rysů, vycházejících z historicky jednoho jazyka, srbochorvatštiny." + str. 32: "Dnes se různými variantami srbochorvatštiny mluví v Srbsku, Chorvatsku, Černé Hoře a v Bosně a Hercegovině." - toto není zcela přesné, je to pouze jeden (srbský) pohled na aktuální situaci
str. 34: "(…) jazyková tradice ze 16. století se zachovávala, navíc v polovině 18. století se začaly využívat čtyři další slovinská nářečí (…)" - využívat k čemu? chybí kontext (+ začala)
str. 34: "V druhé polovině 9. století po přijetí křesťanství bylo u bulharsko-slovanských kmenů vytvořeno slovanské písmo hlaholice. Tato jazyková forma se stala prvním bulharským literárním jazykem a také jazykem církve a bulharského carství až do jeho pádu na konci 14. století v důsledku turecké invaze." - vlastně říkáte, že písmo hlaholice se stalo prvním bulharským literárním jazykem - to nedává smysl
str. 35: "Makedonské dialekty tvoří nářeční kontinuum a nelze je jednoznačně rozdělit na jednotlivé." - na jednotlivé co?

str. 36: "Obvykle se pokládají za variety jednoho jazyka lužická srbština, ačkoli jsou dvěma samostatnými spisovnými jazyky (…)" - jsou to tedy podle vás variety, nebo jazyky?
str. 38: "Germáni přejali některé domácí názvy místních jmen (…)" - spíše názvy míst či místní jména ('názvy místních jmen' nedává smysl)
str. 64: "Stejný kořen jsme rozebíraly v zgerm. části hesla nadšení, inspirace." - problematická shoda podmětu s přísudkem

Občas se vyskytuje repetice:

str. 16: "Následuje etymologický výklad slov, a závěrečná pátá kapitola se věnuje závěrům." (+ interpunkce)
str. 17: "Podle uznaných definic je emoce určitým psychologickým citovým stavem."
o 4 řádky níže: "Podle mnohých uznaných definic je emoce určitým psychologickým citovým stavem (…)"

Jako problematický vnímám též nepřirozený pořádek slov, výběr slov a nepřesnou terminologii:

str. 19: "Co se týká vzniku emocí, psychologie doteď neumí přesně objasnit, jak vznikají city např. radosti či smutku, ačkoli lidé s lehkostí myslí na věci, které je dělají šťastnými anebo smutnými."
str. 25: "cyrilické písmo"
str. 30: "Vznik současné polské jazykovědy se také vztahuje na 19. století (…)"
str. 30: "(…) existence dvou řad syčících typů [š] a [ś] (…)"
str. 32: "V jazykovém plánu se to vyjádřilo hledáním společného dialektního základu (…)"
str. 32: "V Srbsku se církevněslovanské recenze užívalo až do 18. století."

V práci se setkáme s nepřirozenými vazbami a absentující (či přebývající) kohezí textu:

str. 30: "Jinak existuje pět základních skupin polských nářečí (…)" - 'jinak' zde na nic nevazuje
str. 35: "Od roku 1913 bylo území Makedonie rozděleno mezi Srbsko a Bulharsko a vedlo k potlačování makedonštiny ve veřejném životě (…)"
str. 36: "S příchodem k moci v Německu A. Hitlera docházelo k útokům na lužický lid (…)"
str. 42: "Germánské a slovanské jazyky měly hodně kontaktů mezi sebou (…)"
str. 37: "Literární angličtina se vyvíjela několika etapami (…)"

Diplomantce rovněž občas dělá problém skloňování a dopouští se chyb plynoucích interference mezi slovanskými jazyky (pravděpodobně mezi mateřským jazykem diplomantky a češtinou):

str. 37: "Stala se globálním lingua franca (…)"
str. 18: "Pokud budu myslet (…)"

str. 42: "O tom svědčí četné nálezy archeologické a také písemná svědectví, historická lexikologie a toponymy."
str. 28: "(…) metateze vokálu a likvidu ve spojeních *tort, *tert, *tolt, *telt (…)"
str. 45: "Brückner se počítá se slovanskou metatezou (…)"
str. 45: "a odvozí kořen od pie. *u̯rādh-"
str. 45: "Druzí předpokládají souvislost praslovanského adjektiva (…)" - zde podle kontextu mělo pravděpodobně být 'jiní'
str. 46: "Regulérní čili správní zvuková holandská forma je vroude (…)"

Některým větám či slovům nerozumím:

str. 45: "kterého citují ukladatele ESJS"
str. 47: "Emoce veselí jako pravidlo je synonymicky velmi blízké pojmu radosti."
str. 72: "Němčina a nizozemština vykazují největší procento shod společného původu slov, častěji než všechny tři západogermánské jazyky dohromady." - co se stává/děje častěji? je nejasné
str. 72: "Slovanské jazyky ne vždy mají jednoznačné rozptýlení."

Diplomantka užívá nedůsledně jmen autorů v textu, za všechny str. 20: "Carroll Izard", jinde "Izard", jinde "C. Izard".
str. 35: "Blažo Koneski" se nejmenoval Blažo, ale Blaže
str. 33: "kromě jména P. Trubaře" - nebyl to Trubař, ale Trubar

Neodborně působí také některé prvky koheze, které diplomantka používá:

str. 44: "Tím pádem stará slovinská kultura, ještě ne zcela zformovaná, zažila germanizaci."
str. 45: "V každém případě, toto všeslovanské, staroslovanské a praslovanské přídavné jméno nemá zcela jasné indoevropské souvislosti (…)"
str. 72: "Tím pádem jsme prověřovali (…)"

Nedůslednost v uváděných příkladech, např.:

str. 51: "mak. nadež, srb. nada" - proč je latinkou, když jinde je cyrilicí?
str. 52: proč jste nepoužila např. mak. воодушевување?
Příklady u jednotlivých jazyků nejsou konzistentní, u některých uvádíte sloveso, u jiných substantivum, u některých jen jeden ze zkoumaných lexémů - např. na str. 59.

Přes vše výše zmíněné doporučuji práci k obhajobě.

Celkový návrh hodnocení:

dobře

V Brně dne 13. ledna 2022 ….....……

Kristýna Dufková